

משה מן טורא, והווי ישראל בתעניתא כל
ההוא יומא. וכדין אתדבק מלפא במטרוניתא.
כמה דאת אמר, ואחר כן תבוא אליה ובעלתה
והיתה לה לאשה.

וגזרו קיימא עם קודשא בריה הוא, דלא
יפלהון עוד פולחן נוכראה. כמה דאת
אמר (שמות לד י) הנה אנכי פורת ברית נגד כל
עמך וגו'. וכתיב (שם יז) תמן, אלהי מסכה לא
תעשה לה. ועל דא ומכור לא תמכרנה בפסף,
לא תשקר בנשמתך, בגין דחלן דכסף. כמה
דאת אמר, (שם כ כג) לא תעשון אתי אלהי כסף
ואלהי זהב לא תעשו לכם.

ובאין אינון ישראל, דקודשא בריה הוא גזר
עליהון תעניתא ביומא דין. דכתיב, (ויקרא
כג כט) כי כל הנפש אשר לא תענה בעצם היום
הזה ונכרתה מעמיה. בגין דיתכפר להון כל
חוביהון. דכתיב, (שם טז ל) כי ביום הזה יכפר
עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה'
תטהרו. עד כאן. (דף עב ע"ב).

מדרש הנעלם

רבי שמעון אמר, נפשא, דהיא משפעת
דיסודא עילאה, פד איהי חבת, אשא
דלעילא שלטא עליה. זינא בזיניה. ובגופא
שלטא אשא דלרע. ושלמא על כל ישראל.
ומאן דאמר, דמאן דאזיל מהאי עלמא בלא
בגין, דאתי זימנא אחריתי לעלמא הדין,
אמר קשוט.

ועוד. אינון חייבנא דשאטין באורא, עד
דמרצו חובייהו, ובתר נכנסין פעם
שניה בגוף, כדי לצרף אותו, ואם יצדק, שוב
אינו נכנס פעם אחרת. ואם לאו, פעם
שלישית. שנאמר, (איוב לג כט) הן כל אלה יפעל
אל פעמים שלוש עם גבר. ואם חס ושלום

הזמן ההוא, עד יום הכפורים
שירד משה מההר, והיו ישראל
בתענית כל היום ההוא. ואז נדבק
המלך בגבירה, כמו שנאמר (דברים
כא) ואחר כן תבוא אליה ובעלתה
והיתה לה לאשה.

וכרתו ברית עם הקדוש ברוך
הוא שלא יעבדו עוד עבודה זרה,
כמו שנאמר (שמות לד) הנה אנכי
פורת ברית נגד כל עמך וגו'.
וכתוב שם (שם) אלהי מסכה לא
תעשה לה. ועל זה, ומכור לא
תמכרנה בפסף, אל תשקר
בנשמתך בשביל אלהי כסף, כמו
שנאמר (שמות כ) לא תעשון אתי
אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו
לכם.

אשרי הם ישראל, שהקדוש ברוך
הוא גזר עליהם תענית ביום הנה,
שכתוב (ויקרא כג) כי כל הנפש אשר
לא תענה בעצם היום הזה
ונכרתה מעמיה. כדי שיתכפרו
לכם כל חטאיכם. שכתוב (שם טז)
כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר
אתכם מכל חטאתיכם לפני ה'
תטהרו. עד כאן.

מדרש הנעלם

רבי שמעון אמר, הנפש, שהיא
משפעת היסוד העליון, כשהיא
חוטאת, האם שלמעלה שולטת
עליה. מין במינו. ובגוף שולטת
האש שלמטה. ושלום על כל
ישראל.

ומי שאומר, שמי שהולך מן
העולם הזה בלי בנים, שבא פעם
אחרת לעולם הזה - אמר אמת.
ועוד, אותם הרשעים ששטים
באור, עד שמרצים את חטאם,
ואחר כך נכנסים פעם שניה
לגוף, כדי לצרף אותו, ואם יצדק,
שוב אינו נכנס פעם אחרת. ואם
לא - פעם שלישית, שנאמר (איוב
לג) הן כל אלה יפעל אל פעמים

שלוש עם גְּבַר. ואם חס ושלום לא יצדק באלו השלשה פעמים, שוב אין לו תקנה, וזהו הכרת תפירת. ועל דא בעי בר נש לאזדהרא בנפשיה, דילמא אתא זימנא אחרא.

ואית לנא ראיה מנדב ואביהוא, פדכתבינא, דמיתו פלגי גופא (היו בנין) דלא אנסיבו. ועוד אית לנא סמך, מענין יבמה יבא עליה. בגין דלא ישתרש זרעיה, ולא יצטרף למיתי זימנא אחרא בגוף. ותו אוליפנא מאונן, דאמר הפתוב ביה, (בראשית לח ט) לבלתי נתן זרע לאחיו. ועוד ראיה אחרת, (רות ד יז) ילד בן לנעמי. וכי ילד רות והלא רות לנעמי? אלא ללמד, שזה עובד הוא היה מחלון, ומת בלא בנין (יש אומרים מחלון לבדו היה).

ומשום כן תראה אדם צדיק ורע לו, אולי פעם אחרת בא לעולם, ולא היה כל כך צדיק, ומת בענין הזה, ולכן פעת, כשנכנס לעולם הזה, מנכה חטאו, וזהו צדיק ורע לו.

וכמו כן רשע וטוב לו, אולי בא פעם אחרת ומת בלי בנין, והיה צדיק ולא גמור, וכעת משלם לו מזכותו בעולם הזה. וזהו (הושע יד) פי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם.

וזהו שאמרנו, (שם) פי ישבו אחים יחדו. רבי יצחק אמר, פי ישבו אחים - שיפירו בלבם שהם אחים, כמו שנאמר (תהלים כט) וישב ה' מלך לעולם. במה שנודעים שהוא מלך על הכל.

ומת אחד מהם ובן אין לו (דברים כה), הרי אם היו לו בנין - לא צריך. רבי תנחום אמר רבי יוסי, יבמה יבא עליה - למה צריך? שלא למעט מהדמיון שכולל כל הדמיונות.

לא יצדק באלו השלשה פעמים, שוב אין לו תקנה, וזהו (במדבר טו לא) הכרת תפירת. ועל דא בעי בר נש לאזדהרא בנפשיה, דילמא אתא זימנא אחרא.

ואית לנא ראיה מנדב ואביהוא, פדכתבינא, דמיתו פלגי גופא (היו בנין) דלא אנסיבו. ועוד אית לנא סמך, מענין יבמה יבא עליה. בגין דלא ישתרש זרעיה, ולא יצטרף למיתי זימנא אחרא בגוף. ותו אוליפנא מאונן, דאמר הפתוב ביה, (בראשית לח ט) לבלתי נתן זרע לאחיו. ועוד ראיה אחרת, (רות ד יז) ילד בן לנעמי. וכי ילד רות והלא רות לנעמי? אלא ללמד, שזה עובד הוא היה מחלון, ומת בלא בנין (יש אומרים מחלון לבדו היה).

ובגין כן תחמי, בר נש צדיק ורע לו. דילמא זימנא אחריתי אתא לעלמא, ולא היה זכאי כל כך, ומת בענין זה, וכדו השתא פד עאל להאי עלמא, מנפה חוביה, והדין הוא צדיק ורע לו.

וכמו כן רשע וטוב לו. דילמא אתא זימנא אחרא, ומת בלא בנין, והיה זכאי ולא גמור, והשתא משלם ליה מזכותיה בעלמא דין. ודא הוא (הושע יד י) פי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם.

והא דאמרן פי ישבו אחים יחדו. רבי יצחק אמר, פי ישבו אחים, שיפירו בלבם שהם אחים. כמה דאת אמר, (תהלים כט י) וישב ה' מלך לעולם. במה דאשתמודעין דהוא מלפא על כולא.

ומת אחד מהם ובן אין לו, הא אם הווי ליה בנין, לא אצטרף. רבי תנחום אמר רבי יוסי, יבמה יבא עליה, למאי אצטרף. דלא לאמעוטי מדמיונא דכליל כל דמיונין.

רבי יצחק פתח, (קהלת ד) יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו. יש אחד, דין הוא בר נש דיתפטר מעלמא הדין חסר מן טבתא, דהוא חד, ולית ליה זכותא למעבד תננין. דתנניא, אמר רבי יצחק, האי מאן דאתפטר מן עלמא הדין יחיד בלא תננין, איתמעט וישתיצי מדמיונא דכליל כל דמיונין.

מוזבים השנים מן האחד (שם ט). מאי טעמא, משום דכתיב אשר יש להם שכר טוב בעמלם. אמר רבי יצחק, תא חזי, דכתיב קרא, (שם י) כי אם יפלו האחד יקים את חברו, בההוא דמיונא. ואילו האחד שיפול, ואין שני להקימו.

רבי יהודה שלח ליה לר' אבא, אמר, אתון דקיימתון קמי מאריהון דמתניתין, מאי טעמא יבמה יבא עליה להקים שם המת, ולא באשה אחרת.

שלח ליה, (ירמיה ב כד) פרה למד מדבר באות נפשה שאפה רוח. איתרגיש רבי יהודה, ואמר, ודאי דא היא רזא דחכמתא, משמע דאמר שאפה רוח, רוח ממש.

ואזלא הא פהאי דאמר רבי יוסי דכתיב, (קהלת ח) ובכן ראיתי רשעים קברים ובאו. ובאו ממש. אמר רבי יצחק, ומתפרש מלה, במאי דכתיב, באות נפשה דמשמע דאפילו ארוסה, ואפילו בעולה אתיין בתועלתא דהאי מלה.

והיה הבכור אשר תלד יקום וכו'. ומאי טעמא הבכור, ולא השני ולא השלישי. אמר רבי יודן, הבכור והראשון על כל פנים של מת הוא, ודעתיהו דתרויהון בזווגא קדמאה במיתא.

רבי יצחק פתח, (קהלת ד) יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו. יש אחד - זהו אדם שנפטר מהעולם הזה חסר מטוב, שהוא אחד, ואין לו זכות לעשות שני. שלמדנו, אמר רבי יצחק, זה מי שנפטר מן העולם הזה יחיד בלי שני, התמעט והתפלה מהדמיון שכולל כל הדמיונות.

מוזבים השנים מן האחד (שם ט), מה הטעם? משום שכתוב אשר יש להם שכר טוב בעמלם. אמר רבי יצחק, בא וראה, שכתב הפסוק (שם ט) כי אם יפלו האחד יקים את חברו, בדמיון ההוא. ואילו האחד שיפול - ואין שני להקימו. רבי יהודה שלח לו רבי אבא. אמר, אתם שעומדים לפני בעלי המשנה, מה הטעם יבמה יבא עליה להקים שם המת, ולא באשה אחרת?

שלח לו, (ירמיה ב) פרה למד מדבר באות נפשה שאפה רוח. התרגיש רבי יהודה, ואמר, ודאי זהו סוד החכמה, ממשמע שכתוב שאפה רוח, רוח ממש.

וזה הולך כמו מה שאמר רבי יוסי, שכתוב (קהלת ח) ובכן ראיתי רשעים קברים ובאו. ובאו ממש. אמר רבי יצחק, והדבר מתפרש במה שכתוב באות נפשה, שמשמע שאפלו ארוסה, ואפלו בעולה באות בתועלת הדבר הזה.

והיה הבכור אשר תלד יקום וכו' (דברים כה). ומה הטעם הבכור, ולא השני ולא השלישי? אמר רבי יודן, הבכור והראשון על כל פנים של מת הוא, ודעת שניהם בזווג הראשון במת.

למדנו, אמר רבי יוסי, (שם ט) ועלתה יבמתו השערה אל

תנניא, אמר רבי יוסי, ועלתה יבמתו השערה אל הזקנים, האי מלה חוצפא